

Victòria dels Àngels i l'òpera

per Antoni Sala i Serra

Compartir una vetlla de festa cultural amb VICTÒRIA DELS ÀNGELS, l'eminent soprano, pot ser quelcom extraordinari per a l'afecionat després d'anys de seguir el curs de la seva carrera musical, com oient i espectador. Això succeí en l'acte del lliurament de guardons de la FUNDACIÓ AMICS DE LES ARTS I DE LES LLETRES DE SABADELL d'enguany. Fou com un premi a un addicte admirador per la seva fidelitat musical. Pensar que la nostra veïna de taula era la gran triomfadora de Bayreuth, Salzbourg, la Scala de Milan, el Metropolitan de New York, Covent Garden de Londres, Staatsoper de Viena i el nostre entrenyable Liceu, temples de la música, neguitejava recordant tot el que representa això per l'art i la important persona que ens acompanyava. Amb atenta amabilitat de veïnatge es produí ràpidament una fàcil conversa, interesadament provocada, que durà bona part de la nit, sobre la música, i l'òpera en particular. Joiosa, s'explaiava amb naturalitat i entusiasme sobre tot aquest món complex i difícil de la música. Per uns moments ens introduírem fàcilment en un munt de detalls i anècdotes sobre obres, músics i intèrprets d'ahir i d'avui; dies de glòria i de sacrifici. Coses i fets intuïts per l'espectador, al llarg de la seva vida, des de llotges de teatres i sales de concert. Amb els seus records, els ulls de Victòria dels Àngels espumejaven intensament. Aquests ulls castigats pels focus dels escenaris i les lluminàries dels èxits mundials. La seva conversa era com una transfiguració de la "amoureuse" MANON, mai igualada, o de la "charmante" i tendre Mimi de la BOHEME, d'extraordinària dicció, o la Violeta de la TRAVIATA, la cortesana alliberada per l'amor (interpretació que la seva competidora, la soprano Schwarzkopf, reconegué com insuperable i, vençuda, abandonà per sempre més aquesta òpera del seu propi repertori); o la delicada Elizabeth del TANNHAUSER, la veu de la espiritualitat wagneriana, o l'elegant i aristocràtica Condesa de les NOCES DE FIGARO. Personatges operístics que semblava que desfilaven, presents oníricament, aquella nit pel mèrit de la presència i la paraula de Victòria dels Àngels.

Escriu el musicòleg Valls-Gorina que "l'òpera és un món musical a part en el qual es dona l'aparent contrasentit que la música, un factor adherit o accidental d'un drama (factor essencial) és, en canvi, l'ens

originador de tota la sensació estètica i l'element activador de totes les diverses situacions dramàtiques". En aquest complex aglomerat que conforma el valor de l'òpera, val a dir que s'hi pot arribar per molts diferents camins. Des d'un sentit personal escènic, dramàtic, o pels dots vocals innats, fins i tot per una vocació de protagonisme, però possiblement el més extraordinari és pel camí d'una inclinació natural portada per la sensibilitat intel·lectual, fruit d'una formació cultural. Walter Pater sentencià que "totes les arts tendeixen, per naturalesa, vers a la música". No és estrany, doncs, trobar entre el món de l'òpera artistes, universitaris, estudiosos de la cultura, la formació dels quals els ha portat cap a la música; amb aquesta patina es transformen en els ideals i més importants intèrprets. Pensem en els instrumentistes, Yehudi Menuhin, Alfred Brendel, Grumiaux, i els cantants Kathleen Ferrier, Helen Wats, Elizabeth Schwarzkopf, Fischer-Dieskau, Anton Dermota, Windgassen, Hans Hotter etc. i, naturalment, la nostra Victòria dels Àngels. En ells, la formació cultural està al servei de la intel·ligència i de les facultats naturals i per a l'ús extraordinari de la música. Davant d'aquesta definició reia, divertida, Victòria dels Àngels, sorpresa a més, quan concretàvem que creiem que la seva carrera musical no havia estat la pròpia i convencional d'una diva, sinó la d'una gran intel·lectual de la música. Això pel nostre país és cosa atípica i excepcional. Reconeixia, seriosa, que la seva inquietud musical l'havia portada des d'un principi a buscar una formació més enllà de la música. Això la feia sentir-se en tot moment segura, preparada i recolzada, no solament per les seves facultats vocals, instrument delicat i fràgil, sinó també per tot un encoratjador entorn moral. Amb aquesta personalitat, adquirida, l'artista contrarresta les situacions i el moment inquiet de la pujada del teló davant, sol, en la boca negra de l'escenari i en el terrible silenci expectant de les primeres notes d'una ària de rigor. Comentava que per a una carrera tan difícil recomanaria una important formació en matèries culturals i humanístiques. Com una mena de llicenciatura de Filosofia i Lletres. És una forma de desenvolupar la sensibilitat, convertint la veu en l'expressió romàntica d'un sentiment interior. Aconseguir com un "estat de gràcia" dintre de la professionalitat d'un extraordina-

ri ofici artístic.

Què ha aportat VICTÒRIA DELS ÀNGELS al món de l'òpera i la música? Agraïts, com receptors del seu art, gosàriem dir que la distinció, la intel·ligència i el sentit del refinament intel·lectual. Tècnicament, una dicció extraordinària, de la millor escola vienesa, que fa que tot i el seu pur lirisme vocal, dóna als personatges tot el sentit dramàtic del text del "libretto". Sigui en italià, francès o alemany, el seu domini dels idiomes és remarcable, amb el perfecte frasseig. Quant a la tècnica vocal és important la puresa del color de la veu, d'una tonalitat lluminosa, mediterrània, amb un "legato" que, com fa ressaltar la consemblant soprano Elizabeth Schwarzkopf, és insuperable. També una elegant i pausada contenció digna de la millor musicalitat concertista. Per aconseguir tot això, Victòria dels Àngels estudiava les òperes que s'adaptaven millor als seu pensament artístic i a les seves facultats vocals. Li recordàvem la seva antològica ària "Adieu, notre petite table" del MANON de Massenet, la seva última òpera cantada en el Liceu o l'innocent Margarita del "O Dieu! que de bijoux" del FAUST, de Gounod, i també l'honor històric de l'estrena a la Scala de Milan de l'òpera ARIADNA DE NAXOS de Richard Strauss.

Acabada l'etapa operística, aquest manifest sentit intel·lectual de Victòria dels Àngels la portà cap al terreny del "lieder" i del concert vocal. En aquesta nova versió de la seva vida musical la inquietud la situa davant dels més diversos gèneres musicals. Des de la cançó espanyola als difícils compositors de la "segona escola de Viena", passant pel "grup dels sis" de París, amb Satie de capdavanter, i fins i tot els importants Faure, Chausson etc. En els finals dels anys setanta, la música del Barroc Venecià la motivà amb una sèrie de concerts per arreu del món. Poguérem sentir-la en el Monestir de Sant Cugat en un concert com a pròleg d'una "tourné" per Sudamèrica. Ara, il·lusionada, prepara uns recitals sobre la música del "Renaixement anglès de la Cort d'Isabel I" que farà a Nova-Iork i a Londres.

En preguntar-li pel futur de l'òpera, quan per la manca de cantants es fa difícil programar obres, especialment de Verdi i repertori heroic, junt amb l'actual confusió de veus vulgars d'ofici impossible de tro-

bar la selectivitat que ella encapçalava, explicava que ella va viure un extraordinari i difícil moment i la millor època del cant operístic amb una competència important entre les figures com la Caniglia, Callas, Tebaldi, Sutherland, Scotto, Schwarzkop i ella mateixa i que ara és difícil que això es repeteixi novament i, per tant, els teatres d'òpera es decanten cap a les grans produccions amb muntatges escènics i simfònics amb poc protagonisme individual dels cantants.

Pensàvem encara amb les últimes paraules de la Victòria dels Àngels i de la vulgaritat de les veus polivalents, quan la premsa de Madrid anuncia per al líric paper de la innocent i angelical Gilda, del RIGOLETTO, la soprano Patricia Wise, l'extraordinària protagonista en la temporada del Liceu 1986-87 de la dramàtica i esperpèntica prostituta de l'òpera expressionista d'Alban Berg, LULU. Contrastos que escandalitzarien, de segur, la nostra eminent veïna de l'altre dia. Podríem dir, com a conclusió, que és la diferència de *l'ahir amb l'avui* del món del "bel canto".

ORIENTACIÓ DISCOGRÀFICA

De tota l'abundant discografia de VICTÒRIA DELS ÀNGELS recomanaríem unes òperes completes que han quedat com una antologia de la música per la qualitat de les veus i la bona gravació.

LA BOHEME de G. Puccini. Director, Sir Thomas Beechman. La millor de totes les versions d'aquesta òpera existent en el mercat del disc. Ressalta el famós "legato" de Victòria dels Àngels en el seu paper de Mimi i el Rodolfo del desaparegut tenor suec Jussi Bjorling, la millor veu pucciniana. Pel clar frasseig dels dos protagonistes es pot seguir tot el dramatisme de la novel·la de H. Murger "Escenes de la vida bohèmia".

EMI LA VOZ DE SU AMO J. 165-00
126-27

MANON de J. Massenet. Director, Pierre Monteux. En una gravació a l'estil de cant de l'Òpera de París. Les veus són d'un gran lirisme i d'un exemplar frasseig. El tenor Henri Legay, "Cavaller des Grieux", demostra una tècnica vocal a la francesa sense entrar en el "falset". Victòria dels Àngels s'identificà tant amb el personatge de la "Manon Lescaut" que fou considerat com el més extraordinari paper de la seva vida musical.

LA VOZ DE SU AMO LALP 286-9

GIANNI SCHICCHI de G. Puccini. Director, Gabriele Santini. Extraordinària actuació del baríton Tito Gobi i la millor ària "Mio bambino caro" de tots els temps cantada per la Victòria dels Àngels.

LA VOZ DE SU AMO ASD 295

Recordi... per Catifes - Banderes
Tapisseria - Cort natges
Moquetes - Cobrellits

MONTESINOS
Gràcia, 18 - Tel. 725 43 08 - Sabadell